

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af lovforslag nr. L 55: Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om naturbeskyttelse, lov om vandløb og lov om planlægning. (Justering af harmonikravene og genopretning af vådområder i overensstemmelse med aftalen om Vandmiljøplan II).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken). (Fremsat 16/4 98. Første behandling 28/4 98. Betænkning 17/6 98. Anden behandling 19/6 98. 1 ændringsforslag af miljø- og energiministeren (Svend Auken) 23/6 98).

Der var stillet 1 ændringsforslag af miljø- og energiministeren (Svend Auken).

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget af miljø- og energiministeren (Svend Auken) vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 95 stemmer (S, V, KF, SF, CD og RV) mod 16 (DF, EL, FP og KRF).

Anden næstformand (Henning Grove):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af lovforslag nr. L 58: Forslag til lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Af fødevareministeren (Henrik Dam Kristensen).

(Fremsat 16/4 98. Første behandling 28/4 98. Betænkning 17/6 98. Anden behandling 19/6 98. Tillægsbetænkning 24/6 98).

Der var stillet 6 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Forhandling

Christian Mejdahl (V):

Vandmiljøplan II har nu i over et halvt år været en fast bestanddel af roderiet på mit skrivebord og på mit natbord. Det er derfor med et vist vemod, at jeg overlader den til ministres mere eller mindre velvillige administration.

Min bekymring er endnu større, når jeg tænker på dem, der skal leve med den i virkelighedens verden, nemlig bønderne. De får svært ved at håndtere den.

Men i Venstre vil vi fortsat holde et vågent øje med Vandmiljøplan II, ligesom vi vil holde et vågent øje med miljøet og den natur, som vi føler et medansvar for fortsat kan gå i arv fra slægtled til slægtled uden at slides unødigt.

Jeg vil endnu en gang rejse de to spørgsmål, som jeg godt ved ingen kan svare fyldestgørende på:

Når vi målsætningen om en 50 pct. reduktion af kvælstofudledningen fra markerne med alle de fortrædeligheder, som Vandmiljøplan II indeholder? Og hvis vi når målet, får vi så det vandmiljø, som mange drømmer om? Hvis der

er lidt retfærdighed til, skulle fisken stå i stimer i vore farvande, søer og åer oven på det her, og storken skulle vende tilbage i flokke.

I Venstre tror vi på, at den miljøbevidsthed, som i højere grad kendetegner landbruget og hele befolkningen nu i forhold til tidligere, vil vise sig som positive elementer for miljøet.

Jeg håber også, at teknikerne finder nogle objektive målemetoder, som vil give et retvisende billede af miljøtilstanden. Det kan vel ikke være rigtigt, at alt skal vurderes ud fra modellforsøg og teoretiske skrivebordsberegninger?

Der skal til slut lyde en kraftig opfordring til ministrene – og jeg forstår, at miljøministeren i dag også er fødevarerminister – om en grundig information og vejledning, så ingen kommer i klemme ved at blive registreret for sent og dermed fortaber retten til afgiftsfri gødning.

Jeg beder ikke om et fjumreår, men om ansvarlighed og smidighed i indkørfasen, og det vil jeg da i øvrigt godt have en kommentar til fra ministeren.

Det forlyder også i dag, at braklægningsprocenten nu er fastsat til 10. Det må jo også få konsekvenser for normnedsættelsen i 1998-99, når nedsættelsen er et vægtet gennemsnit af udgangspunktet, nemlig 1997-98. Men det skal vi ikke indlede en stor diskussion om i dag.

Der skal heller ikke mangle en opfordring til landbruget om at arbejde positivt med på både at nå målsætningen og at sikre information, så ingen kommer unødigt i klemme.

Og til aftaleparterne: Tak for dysten. Kun tiden kan vise, om vi gjorde det rigtige, men vær tålmodige. En menneskealder er ikke længe målt med naturens målestok.

Peter Hansen-Nord (V):

Målsætningen om et godt og rent miljø er alle enige i. Midlerne til at opnå dette vil der stedse være uenighed om, og det er så her, at politik og principper kommer ind i billedet.

Min stolthed over at være en brik i et flot demokrati lider i dag et alvorligt knæk, når et stort flertal om lidt stemmer lovforslag nr. S 58 igennem som et af elementerne i Vandmiljøplan II, for så har et larmende stort flertal herinde bekræftet hinanden i princippet om, at det fremover vil være normal dansk politik at ekspropriere særlig udvalgte virksomheders produktionskapacitet med i denne omgang 10 pct.

Det interessante politiske spørgsmål er derfor nu ikke hvis, men hvornår dette brede flertal vil

finde en ny kategori af erhvervsvirksomheder, der skal beskæres ved lov og uden kompensation i deres produktionskapacitet med 10, 20 eller 30 pct. Jeg ved, at regeringen har haft sådanne planer med bl.a. negativ selskabsskattemæssig særbehandling ved udvinding af kulbrinter i Nordsøen, men hvilke andre planer har regeringen om negativ erhvervsmæssig særbehandling af forskellige industribrancher?

Ingen i dansk erhvervsliv kan længere vide sig sikker mod selektiv, negativ særbehandling uden erstatning. Hvem er de næste, hr. minister? Skal det være cementindustrien, olieraffinaderierne, småkageproducenterne? Jeg spørger bare.

Når et flertal begynder at lovgive om produktionskapacitet og produktionsudnyttelse, ja, så begynder Folketinget at sætte sig i sædet for den daglige driftsledelse. Det bliver fra nu af landbrugsministeren og miljøministeren, der har overtaget den interessante del af driftslederens arbejde, nemlig profitmaksimering af de interessante sidste 10 pct. af produktionskapaciteten. Det er præcis dér, hovedparten af overskuddet ligger gemt; det er derfor, danske landmænd går på landbrugsskole, og det er derfor, at direktører er polit.'er, oecon.'er, HD-uddannede. Det er præcis de sidste 10 pct. af omsætningen, der gør hele forskellen på, om regnskab skal ende i sorte eller røde tal.

Miljømæssigt medgiver jeg, at der er større usikkerhed med henblik på udnyttelsen af husdyrgødningens kvælstofindhold fra animalske og økologisk bedrifter, men at rene planteavlsbrug, der allerede i dag mere end opfylder, og jeg gentager: mere end opfylder målsætningen i Vandmiljøplan II, også skal straffes med 10 pct. lovnedsættelse, er i mine øjne at rette bager for smed, og det sætter denne kategori af landbrug i den allerværst tænkelige situation og præciserer blot, at forslaget over for planteavlsbrug ikke drejer sig om miljø.

For planteavlslandmænd svarer det her til, at ikkerygere skal betale tobaksafgift, og et sådant forslag ville – ja, man ved jo aldrig, hvad der kan komme på bordet. Mine principper og min samvittighed får mig derfor til imod min egen gruppe – det beklager jeg – at stemme nej til L 58.

Christian H. Hansen (DF):

Dansk Folkeparti finder, at dette lovforslag har mange uheldige konsekvenser. Det vil indebære et større arealkrav for den enkelte landmand.

Det vil betyde, at landbruget bliver nødt til investere i udlandet. Det er en u hensigtsmæssig lovgivning, der her bliver lavet for det danske landbrug, og jeg er også overbevist om, at både Venstre og De Konservative, som jo altid påberåber sig at have kontakter langt inde i landbruget, er meget kede af, at de er blevet svøbt ind i det her lovforslag. Jeg vil godt spørge Venstre og hr. Christian Mejdahl: Har man ikke fortrudt det her?

Thorkild B. Fransaard (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke stemme hverken for dette lovforslag eller de andre, som følger af Vandmiljøplan II. Jeg kunne forstå på Venstres ordfører, hr. Christian Mejdahl, at han faktisk også havde fortrudt, at de var gået ind i forliget, men nu er de jo fanget.

En nedsættelse af kvælstofforbruget eller tilførslen til vore afgrøder vil få katastrofale følger. Proteinindholdet i hveden vil falde, det er der beviser på alle steder nu, så det bliver nødvendigt for os her i Danmark at importere protein.

En anden ting, som er meget vigtig – i hvert tilfælde for den side af salen, som taler meget om miljø – er jo, at det eneste, der kan optage udslippet af CO₂, og det gælder over hele verden, er jo planterne på jorden. Jo kraftigere grønne planter, jo mere CO₂-udslip optages der. Så det vil sige, at optagelsen af CO₂-udslip også vil blive sænket, når man ikke tilfører kvælstof til sådanne store, grønne planter. Så det bider sig selv i halen.

Altså hele Vandmiljøplan II, det gælder denne lov her og også de andre, ligner for mig mest et ideologisk felttog; der er ikke rigtig nogen sammenhæng i det. Gør man det ene, ja, så skader man det andet sted.

Jeg kan sige, vi fra Fremskridtspartiet på ingen måde kan stemme for dette lovforslag.

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg går først og fremmest på talerstolen for at beklage, at der i tillægsbetænkningen til lovforslag nr. L 58 er kommet til at stå, at Kristeligt Folkeparti stemmer for loven. Det er en frygtelig fejltagelse, når man kender den indstilling, vi har til det. Ikke fordi vi ikke synes, at der skal gøres noget ved miljøet, men fordi vi synes, at det er blevet alt for belastende for landbruget, og fordi vi mangler den økonomiske kompensation. Sekretæren har lovet, at der

bliver udsendt en ny tillægsbetænkning, således at det er i orden, det, der står deri.

Og så vil jeg endelig som forligspartneren bag vandmiljøplanen, hr. Christian Mejdahl, meget anmode miljøministeren om, at man håndterer den, skal vi kalde det fejltagelse, som er kommet i loven om, at man fortaber sin ret til at købe afgiftsfri gødning i 1 år, hvis ikke man bliver registreret til tiden. Det er en unødigt firkantet formulering, som vi, hvis vi var faldet over den, sandsynligvis kunne have fået rettet i god tid. Så jeg håber, at den vil blive håndteret i aftalens ånd.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det er nødvendigt at se denne problematik lidt bredere, fordi alle borgere i Danmark er afhængige af at få rent drikkevand. Vi er også afhængige af, at vi har en god natur, at vi ikke får en tilstand som i Mariager Fjord i alle mulige andre fjorde, og vi ved, at hundredvis af vandværksboringer er blevet lukket på grund af netop for mange pesticider i grundvandet og på grund af for meget kvælstof.

Derfor skal alle virksomheder holde sig inden for miljøets rammer, så vi kan få en bæredygtig udvikling også på det her område.

Og så må man sige til hr. Peter Hansen-Nord, at mange andre virksomheder skal jo også holde sig inden for de miljømæssige rammer og får udstukket en lang række betingelser, som de skal opfylde for at have deres drift; på samme måde må det være med landbruget.

Til hr. Mejdahl kan man nok sige, at det kunne godt ske, at der kunne være fundet en administrativt lettere form. Men hvis man var gået ind direkte med en gødningsafgift, ville den til gengæld ikke have været så retfærdig som den her ordning. Men det ville Venstre jo heller ikke gå med til.

Den fg. fødevareminister (Svend Auken):

Når fødevareministeren ikke kan være her i dag, er det ikke mangel på interesse for denne sag, så er det, fordi han er nødt til i Bruxelles at deltage i de meget vigtige prisforhandlinger. Men jeg skal meget gerne svare på hans vegne.

Nu var nu flere af spørgsmålene af ren miljømæssig karakter, så det er jo ganske rimeligt, at det også er mig, der svarer under alle omstændigheder.

Må jeg først sige til hr. Hansen-Nord, at hvis han knyttede erhvervs kontakter uden for land-

boforeningerne kreds, ville han være opmærksom på, at dansk industri og byerhverv i øvrigt altid har været underkastet restriktioner, der betyder, at de ikke kan fungere det, hr. Hansen-Nord kaldte økonomisk optimalt.

Hvis han i løbet af sin sommerferie får mulighed for at bevæge sig rundt på den pragtfulde ø, som han ejer en ejendom på, og bevæger sig op i nærheden af et bysamfund, der hedder Frederiksværk, vil han dér se en stor industrivirksomhed, som hedder Stålvalseværket, som igennem årtier har været underkastet begrænsninger, som gør, at dens kapacitet ikke har kunnet udnyttes optimalt.

Og hvis han i det hele taget bevæger sig rundt i maskinindustrien eller i den kemiske industri, vil han se, at det er dette vilkår, der gælder alle steder. Det økonomisk optimale er det ikke muligt at tilstå virksomheder, hvis vi skal have en bæredygtig udvikling herhjemme. Det har altid været gældende for byerhvervene. Det specielle ved denne lov er, at nu indfører vi miljølovgivningens almindelige bestemmelser også på landbrugets område.

Så man kan sige i modsætning til det, hr. Hansen-Nord siger, at vi ophæver et særprincip og sørger for, at der nu gælder et fællesprincip for alle. Det er ikke det samme, som at jeg ikke har forståelse for de økonomiske problemer, der kan være for mange landmænd. Hr. Hansen-Nord fremdrog planteavlerne, mange andre kategorier kunne fremdrages. Det er jo ikke kun gødningsbegrænsninger, det er også harmonikrav. For en planteavler er det måske ikke det store problem med harmonikrav, men jeg kan forsikre om, at det er et alvorligt problem for mange fjerkræavlere, og det vil også være et stort problem for andre typer besætninger i fremtiden.

Så der vil være økonomiske omkostninger. Der vil være problemer. Men det er også et forhold, der gælder i andre erhverv. Jeg deler hr. Mejdahls opfattelse af, at langt de fleste landmænd herhjemme har en god holdning til miljøet, som i øvrigt er under en positiv udvikling væk fra noget konfrontatorisk og noget forfulgt og over til noget mere positivt samarbejde. Og det håber jeg er en forståelse, vi kan bygge videre på i fortsættelsen.

Så stiller hr. Mejdahl det, der engang hed 64.000 dollar-spørgsmålet: Er 50 pct.s reduktion det rigtige tal? Når vi de 50 pct.? Og hvis vi når det, er det så ensbetydende med, at vi har sikret vandmiljøet?

Som hr. Mejdahl udmærket godt ved, blev de 50 pct. i sin tid fastsat som et politisk tal, selvfølgelig ud fra en række faglige vurderinger, men det var et politisk tal, at man sagde: Det er 50 pct. af 100.000 t, der skal reduceres med. Det er det, vi har meldt internationalt, at vi betragter som vores forpligtelse i henhold til nitratdirektivet, og det er det, vi arbejder ud fra.

Kan vi nå det med de foranstaltninger her? Ja, det vil tiden jo vise, men den måde, vi har regnet på, er, at vi har indregnet den maksimale effekt af samtlige valgte virkemidler, og det har vi gjort i fuld forståelse.

Men det vil jo så også betyde, at hvis vi ikke når den 100 pct.s effekt af de valgte virkemidler, er vi nødt til at supplere med yderligere for at nå op på de 100.000 t, og det må vi gøre i fællesskab; det har vi påtaget os en fælles forpligtelse til.

Men når vi de 100 pct., er jeg også overbevist om, at forskerne, som jo virkelig har arbejdet med det her, har ret, når de siger, at så er det også inden for rækkevidde at reducere med 50 pct.

Og hvad så med vandmiljøet? Vi har netop fået en rapport i forbindelse med Århuskonferencen Miljø for Europa, hvor Det Europæiske Miljøagentur – som jeg tror det vil glæde Folketinget at vide at alle er enige om er blevet en forrygende succes – har afgivet en rapport til Århuskonferencen om miljøtilstanden i alle Europas lande.

Danmark kommer gennemgående ud med pæne karakterer, men på ét område dumper vi, og det er på miljøkvaliteten af vore vandløb, vore søer og vore nære farvande. Det er jo netop derfor, at partierne bag Vandmiljøplan II har givet det en høj prioritering. Det er et af de store uløste miljøproblemer i Danmark, og jeg er overbevist om, at selv om vi måske en gang imellem har valgt mere indviklede metoder, end godt er, er det rigtigt, at vi nu gør denne ekstra kraftanstrengelse. Og der har været betydelig anerkendelse i EU, viser den foreløbige modtagelse af de foranstaltninger, vi nu har fundet frem til her.

Så stillede hr. Mejdahl mig et konkret spørgsmål, og jeg tror, at jeg kan svare meget imødekommende på det. Han spurgte: Vil vi sikre ordentlig orientering til de landmænd, der omfattes af dette? Og vil man navnlig være opmærksom på at orientere de landmænd, der skal registrere, inden det nye gødningsår begynder, det vil altså sige inden 1. august, for

at kunne modtage afgiftsfri kunstgødning i fremtiden? Dertil kan jeg sige: Der vil blive givet ordentlig orientering, der vil blive givet orientering til hver enkelt ejendom, så vidt jeg har hørt og forstået.

Og jeg kan sige til hr. Mejdahl, hvad jeg tror vil glæde ham og hr. Ole M. Nielsen, at selv om man registrerer efter den 1. august, så kan man også, når man har registreret efter den dato, modtage afgiftsfri gødning. Og det vil altså sige, at der både bliver en ordentlig information, og den, der kommer for sent, kommer altså kun til at betale prisen i den periode, han kommer for sent. Han kommer ikke til at betale for et helt gødningsår; det synes jeg også er tilfredsstillende.

Må jeg i øvrigt til hr. Mejdahl personlig sige, at nu forlader vandmiljøplanen hans natbord og hans sengelampe. Og jeg må også sige, at hr. Mejdahl glider jo også mere ud af mit liv. Jeg synes faktisk, at det har været lidt af en fornøjelse at arbejde sammen med ham og de øvrige ordførere om denne sag. Vi kom med – tror jeg – det samme mål og det samme ønske, men med vidt forskelligt udgangspunkt; vi nåede en god aftale, og der er brug for ikke bare at appellere til landmændene, men også for at appellere til Folketingets partier om at bevare denne det gode samarbejdes ånd for at føre det her projekt igennem frem til en lykkelig afslutning til gavn for vores fælles miljø.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg skal nok forsøge at gøre det kort. Jeg tror ikke, det har den helt store almene interesse ude i salen det her, men jeg vil gerne sige til miljøministeren, at det billede, miljøministeren forsøger at tegne af mig og min lille aktion her i dag, jo er meget forkert. Jeg ønsker absolut et godt miljø. Det tror jeg alle landmænd gør. Sandheden er faktisk, at vi lever af det, så vores interesse herfor er særdeles stor.

Men jeg vil gerne sige omkring det andet, at ministeren skal jo ikke tro, at det er ikke sådan, at landbruget ikke har en hel masse miljøomkostninger, som industrien og andre har. Der er skam masser af miljøomkostninger i forvejen. Næh, det, jeg taler om, hr. minister, og det er det, jeg mener ministeren og regeringen bør forhold sig til, er, at man principielt nu er startet med at gå ind og lovgive om en præcis produktionsudnyttelse i en fabrik, en virksomhed,

uden erstatning, uden noget som helst. Det er dér, problemet ligger. Man kan gøre mange andre ting, hvis man gerne vil hjælpe miljøet, men lige netop det princip, må jeg sige til ministeren og til regeringen, er dybt forkasteligt, og det er et skråplan at komme ind på.

Ministeren har selvfølgelig ikke svaret på – det skal ministeren heller ikke for min skyld – hvorfor de, der i øvrigt opfylder planen, der har opfyldt deres miljømålsætninger, både med Vandmiljøplan II og sandsynligvis også III og IV og V, absolut også skal straffes. Det får jeg ingen svar på, og det svar må hænge i luften.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 93 stemmer (S, V, KF, SF, CD og RV) mod 18 (DF, EL, FP, KRF og Peter Hansen-Nord (V)); 1 (Karsten Nonbo (V)) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af lovforslag nr. L 67: Forslag til lov om afgift af kvælstof indeholdt i gødninger m.m.

Af skatteministeren (Ole Stavad).

(Fremsat 16/4 98. Første behandling 28/4 98. Betænkning 17/6 98. Anden behandling 19/6 98. Tillægsbetænkning 23/6 98).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 96 stemmer (S, V, KF, SF, CD, RV og KRF) mod 15 (DF, EL og FP).